کندهار

چاپ 1

دکندهار ښاردسفر او
سیاحت هر اړخیز لارښود

Ketabton.com

ترتیب او راټولونه: شمس الله «شاداب»

لارښود استاد: موسی جان «ذاهد»

تاریخ: 22/03/1401

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

دکتاب پيژندنه

دکتاب نوم: دکندهار لارښود

ليکوال: شمس الله شاداب

پوښتيی او ډيزان: خپله ليکوال

اول چاپ: ۱۴۰۱ل.

چاپ لړ:

چآپ شميره:

دچاپ او کاپي ټوله حقوق يي دليکوال سره خوندي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سريزه-- 1

دکندهار جغرافيايي موقيعت او ځلور خواوي -- 3

دکندهارغرونه -- 4

د کندهار اب او هوا -- 5

تفريحي ځايونه -- 5

دکندهارتاريخچه --- 6

تاريخي وضعه -- 6

دکندهارنومونه --- 7

د کندهار يادګارونه -- 7

دکندهار تاريخي سيمي --- 7

د کندهار اوسنی ښار 9

دکندهار اداري نظام -- 13

لومړي دښار ويش او (ناحيې) 13

دکندهارښاردمشهوروکڅو طبقه بندي اودځينومشهوروکوڅو نومونه-- 13

دکندهارعمومي وضعيت --- 13

بشري او سياسي وضعيت -- 14

نفوس-- 14

کلتوري وضعه-- 15

اقتصادي وضعه --- 15

ا-ارغنداب-- 15

دکندهارعمده زراعتي محصولات --- 16

صنعت -- 16

کانونه -- 16

پيازي لعل:--- 16

طلا: -- 17

بربښنا-- 17

پوهنه -- 17

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړي زده کړي: -- 18

روغتيا --- 18

اقتصاد--- 18

نوري برخي--- 18

ترانسپورټ -- 18

د کندهار نړيوال هوايي ډګر -- 19

لنډه تاريخچه --- 19

اوسنی حالت --- 19

بنه او پرسونل -- 19

هغه کمپنۍ چي الوتني کوي-- 19

دوهم دکندهار ولايت ولسوالۍ -- 20

خلاصه -- 20

ماخذونه -- 21

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

نحمده ونصلی علی رسوله النبی الکریم اما بعد فا اعوذبا لله من الشیطن الرجیم بسم الله الرحمن الرحیم ط

ذٰلِكَ ٱلۡكِتَٰبُ لَا رَيۡبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدٗى لِّلۡمُتَّقِينَ ۝

دا (د الله) کتاب دی، په ده کي هیڅ شک نشته، د پرهیزګارانو لپاره لار ښوونکی دی.

که څه هم دقران هدایت نه یوازي دانسانانو لپاره دی بلکې دعالم دټولو کایناتو لپاره دی او علماوو لیکلي دي چي هدایت ۳ درجې دی: ۱. درجه هدایت دټولو انسانانو لپاره بلکه دټولو حیواناتو اونورولپاره. ۲. درجه په مؤمنانو پوري خاص دی. ۳. درجه په مقربینو پوري خاص دی او بیا ددې درجي څه حد او انتهاء نسته. په قران کي په مختلفو ځایو بیلابیل هدایت راغلي، مګر دا هدایت خاص دی.

نوپس، که چیري دتاریخ ورقې واړو او سر ورښکاره کوو په تیره بیا اسلامي تاریخ، نوپس دي پایلې ته به ورسیږو چي الله عزوجل (جَلَّ جَلَالُهُ) دانسانانو داصلاح لپاره لارښود اشخاص او کتابونه راستلولی تر حق لاره په پیدا او ځان ورسوي، ښه مثال یې داسلام مبارک دین ورکولی سو، چي پیغمبر علیه السلام مبارک او پرده مبار باندي نازل کتاب قران عظیم الشان ددې داخري امت لپاره ددنیاوي ژوند بهترینه لارښود دي. چي پورتنی ایت شریف یې غوره دلیل دی.

دا چي په دي فاني نړی کي هرڅه وه یوه لارښود ته ضرورت لري او بې له لارښوده څخه ویوځه ته رسیدل به دزیاتو نیمګړتیاوو سره مل وي. مثلاً: هره کمپنی چي یو څه تولیدوي بیا دهغه شي سره یوه لارښود پاڼه هم جوړوي او دهغه سره یې وروسته ایږدي چي ترڅو کارونکی/رانیوونکي یې په ښه ډول سره استعمال کي او دکومو مشکلاتو سره مخامخ نسي. داکه دهرشي کمپنی وي که دموټر، تلیفون..... نوپس که چیري تاسونورو بهرنیو هیوادو ته سفر کړي وي یا مطالعه مو پراخه وي تاسو داشی ښه درکولی سي، چي دوی دهر مربوطه سیمي او ښارونو لپاره لارښودنه لري چي دوي ورته په انګلیسي ورته (Travel Guide/Catalog/Brochure) وایي. کله چي تاسو دا ترلاسه کی بیا کولي سي چي دښار هرې برخې ته په آسانی سره ځان ورسوي، بغیر له کوم مشکل څخه. دلته یو بیت وراچول

بلاخره په الله عزوجل مو دا آرمان/هدف ته ورسولواو ددې موقع ددیر ځنډ څخه وروسته برابره سوه چي داسي یوڅه چي موږ به کله ښار کي ګرځیدو هروخت به مي په ذهن کي دا راګرځیدل چي دا ځای به چیر وي پلان، داکوم چوک، سیمه، بازاز، کتابتون، روغتون دی، څوناحیې او ولسوالی لري، ها ودا. کله چي پدې اړه دکتاب، یا یوبل څه اړوند مو پوښتنه وکړه، بیا ناهیلي سو او هیڅ شی به مو پید ا نه کړه. نوپس کله چي مو استاد ښاغلی موسی جان ذاهد دخپل ښار اړوند دیوه نوښت ګر نظر غوښتنه وګړه، ما خپل دڅوکلونو ساتلی هدف چي غوشتل مي یووخت کار ورباندي وکم اوځان ورته ورسوم چي کله مووړسره شریکی خوښ یې سواو قبول یې کی، دا یو داسي اثر دی چي نه یواځې ما ددې اړوند مشکلات درلودل بکلي(دکورنی غړو، ملګرو او دوستانو، همصنفیانو، او نورو نابلدو ښارته راغلو اشخاصو).

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوڅه مو سرګرځوم، کندهار ولایت، د افغانستان په سویل کې پروت دی، چې ۵۴۸۴۴٫۵ کیلومټره مربع مساحت لري. دغه ولایت د سمندر له سطحې څخه ۱۰۱۰ متره لوړوالی لري او مرکز یې هم کندهار ښار دی.

کندهار، له شمال پلوه له ارزګان، له سوېل او سوېل ختیځ لوري، د ډېورند کرښې ها غاړه له بلوچستان، له شمال ختیځ لوري له زابل او له لویدیځ لوري له هلمند ولایت سره ګډه پوله لري.

د ځینو سرچینو د معلوماتو له مخې، کندهار ښار د سکندر مقدوني په وخت کې جوړ شوی، چې د کندهار نوم هم د هغه له نوم څخه اخیستل شوی دی. داسې هم ویل کیږي، چې کله د ګندهاره کډوال یادې سیمې ته کډه شول، له ځانه سره یې د ګندهاره نوم هم راوړ، چې بیا وروسته عربو هغه د قندهار په نوم یاد کړ.

په یاد ولایت کې پښتانه، بلوچ، تاجک او هزاره قومونه ژوند کوي.

تاریخي ابدې

1. شاهي ارګ؛
2. د احمدشاه بابا کلا؛
3. د احمدشاه بابا زیارت؛
4. د میرویس نیکه زیارت: نوموړي په ۱۰۸۸ لمریز کال کې، د صفویانو څخه خپلواکی اعلان کړه.

پس دډېرو هڅو او ۳ هفتو کارکول څخه مووررسته دې هدف ته الحمدالله په فضل دالله عزوجج سره ځان ورسوی. داستاد ښاغلي موسی جان ذاهد دلارښونو او همکاری څخه نړی مننه، دکورنی له غړو، دوستانو او ملګروڅخه چي پدې برخه کې زموږ څخه څه ونه سپمول دالله عزوجل څخه ورته بې انتها اجرونه غواړو

یوعاجزانه درخواست: بنده ضعیف او ملګرو یې ترخپل بندګې وسعت او طاقته پورې پوره کوښښ کړی دی چې خطا که لفظي وي او که معنوی هغه اصلاح کړي او څو واره مو تیوله دکندهارښار لارښود ترنظره استلی دی خو بیا هم انسان فطرة او خلقة کمزوری دی که چیرې تاسې ته خدانخواسته څه لفظي خطا یا معنوي خطا په نظر درته راغله چې ځیني وختونه دچاپ یا کمپیوټیزي سبب او مشکل دوجې پیښیږي اول بخښنه غواړو او دوهم نو دهغې داصلاح کوښښ وکړی او زموږ سره یې پر لاندې لیکل سوو شمیرو باندې رابطه وکړی چې پاه آینده چاپ کې یې اصلاح کړو.

وسلام

ش. شاداب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار

د هېواد سهیل لوېدیځ ته پروت ولایت دی او د افغانستان د لویو تاریخي مرکزونو څخه شمېرل کېږي. کندهار ولایت ټولې ۱۷ ولسوالی لري چې عبارت دي له: سپین بولدک، پنجوایي، میوند، ژیړی، خاکریز، غورک، نیش، شاه ولي کوټ، میاه نشین، ارغستان، معروف، ښورابک، ریگ، تخته پول، دامان، ارغنداب او ډنډ. کندهار (په دري: *قندهار*) د افغانستان دویم لوی ښار دي چې د افغانستان په جنوب کې د ارغنداو د رود په دره کې پروت دی. دغه ښار شاوخوا ۴۵۰،۳۰۰ نفوس لري. کندهار د افغانستان لومړی پلازمېنه او تر کابل وروسته کندهار د افغانستان تر ټولو لوي تجارتي مرکز دي. په دې ښار کې د شهیدانو چوک، مدد چوک، احمد ولي خان چوک، حضرت جي بابا، ښکارپر دروازه، ټک ټک بازار، غازي پارک، عینو میني، برو بازار، هرات دروازې، رنگریزانو بازآر، چهل زینو، او ملا نقیب چوک په گډون یو شمېر ښکلې او تاریخی سیمې موجودې دي. کندهار کې یو نړیوال هوایي ډگر هم لري چې د کندهار نړیوال هوایي ډگر په نامه دی.

د منډیگک تاریخي کینډنې د کندهار په ۲۰ کیلو متری کې موقعیت لري، چې د لرغونپېژندنې له مخې د برنج او مفرغ په دورو پورې اړه لري. په همدې اساس له میلاده مخکې د ۱۰۰۰ او ۲۰۰۰ کلونو په منځ کې د سند، ایران او بین النهرین گرځندویانو او سپلانیانو دې تاریخي مرکز ته تگ راتگ کاوه. له هرات، باختر او سیستان څخه کوچیان هم په دې تاریخي لاره تېرېدل. دا حوزه په اوېستا کې د هراوارتي په نامه یاده شوې ده او د اراکوزیا د نوم یادونه هم د همدې ځای لپاره شوې ده. په لومړیو مرحلو کې دلته کرنیزه زمکې وې. کندهار هغه مهال ډېر شهرت ترلاسه کړ چې په ۱۷۴۷ ز کال کې احمد شاه درانی د افغانستان واکمن ومنل شو او کندهار یې د هېواد د پلازمېنې په توگه وټاکه. د ښار په مرکز کې د مېوند ودانۍ وجود لري، چې په ۱۸۷۱ ز کال جوړه شوې ده. خرقه شریفه له بخارا نه دې ښار ته د احمدشاه بابا په پېر کې راوړل شوې ده. د میروېس خان نیکه او احمدشاه بابا زیارتونه په همدې ښار کې دي او د کندهار چهل زینه یې د غره په لمنه کې ده چې تاریخي ارزښت لري او د چهل زینې د پایې په برخه کې د بابر شاه یادانښت په ډېره کې کینډل شوې دی. کندهار په ۱۷۰۸ز کال کې میروېس خان د خپل حکومت د مرکز په توگه وټاکه، هغه په کوکران کې موقعیت درلود چې له اوسني ښار څخه ډېر لرې نه دې. باید ووایو چې لوی سکندر اراکوزیا په کندهار کې د اسکندري په نوم یوه لویه کلکه پوځي او دفاعي کلا جوړه کړه چې د کندهار عظمت او حېثیت یې لا لوړ کړ.

دکندهار جغرافیایي موقیعت او څلور خواوي

کندهار دافغانستان دښـــــکلي او ښه موقیعت لرونکي ښار دی ،چي د جنوبي پښتونستان (کویټه) د ښار څخه ۱۲۵ میله او دچمن څخه ۷۲ میله په فاصله پروت دی .

کندهار د درو خواوو څخه غرونو احاطه کړي دی او دارغنداب سیند یی په شمال لویدیځ کي دغـــــــــــرونو ترشابهیږي .

دکندهار ښاردبهر دسطحي څخه د(۶۰۰-۶۵۰) میتره پوري لوړ دی .

کندهار دختیځ طول البلد په ۶۴او ۶۸ درجو ،۱۸ او ۵۱ دقـیقو او ۱۲ ثانیو او دشمالي عرض البــلد په ۲۹ او ۴۳ درجو ۱۲ او ۱۳ دقیقو او ۲۰ او ۲۵ ثانیو کي واقع د ی .

کندهار دافغانستان جنوب لویدځ خواته پروت دی چي شمال خواته یی ارزگان ، لـــویدیځ ته یی هلمند ،ختیځ ته یی زابل او جنوب ته یی جنوبي پښتونستان پروت دی .

دکندهار حدود پخوا دفراه ، غزني ، جنوبي پښتونستان او دهرات تر ختیځو سیمو پوري رسیدل .

خو کله چي داداري ملحوظاتو په اساس زابل ، ارزوگان او هلمند ولایت ځني بیل سول نوساحه یی ډیره محدوده اوتنگه سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مساحت يې(۴۷۶۷۶)کيلومتره مربع دی، (۴/۵)يعني (۵،۸۴)فيصده برخه يې هواره ځمکه ده ،(۶،۷٪)يې غرنۍ اونيمه غرنۍ اوپاته برخه يې نيمه غرنۍ اونوري برخی دي.

دکندهارغرونه

دکندهارجيولوژيکي نقشې څرګندوي چې د مرکزي اوجنوبي افغانستان دغرونو اولوړو سطحووروستنۍ کښته برخه دلته رارسېدلې اوتربحيره عرب پوري رسيږي.

دکوه بابا اوپغمان دغره ځيني ښاخونه هم ترکندهاره رارسېدلی دی.

دسليمان دغره مهيمې برخی دکواټ اوپښين د جنوب غرب څخه شروع کيږي اودافغانستان د منځني اوشمالي پښتونستان ترسيمو پوري رسيږي،چي دکندهاردجنوب څخه تيريږي اوپه بسيط تسلسل د بلوچستان خواته تللي دي، لوړې څوکي يې تخت سليمان چې (۹۴۰)متره لوړ اوکسی غرچي(۳۷۶۰)متره لوړدی.

کندهارښارته نژدې غرونه چې دشمال لوېديځ خواڅخه دنيمي دايرې په شکل تاوسويدي،دکويتول دڅوکي څخه داغرونه مخ پرلويديځ بيرته ګرځي اودپنجوائی دغرونوسره يوځای کيږي ،چې څوکي يې ځانته نومونه لري لکه:مقصودشاه غر،فيل کوه غر،دخنيبري غر،دسرپوزې غر،دکوتل مورچې غر،دخواجه عمران غر،دباباغراونور....

دکندهارسيندونه

دارغنداب سيند: ارغنداب سيند مرکزي غرونو(ګل کوه)اودناوردلوړې سطحې دجنوب لويديځو لمنوڅخه سرچينه اخلي چې(۴۰۰۰۰۰) جريبه ځمکه خړوبوي.داسيندپه پيل کي دجنوب لويديځ پلودجاغوري ختيځ خواته بهيږي اودختيځې برخي دخړوبولووروسته جنوب لويديځ پلوته ميلان پيداکوي اودزابل ولايت ته داخليږي چې ددي ولايت دکاکړدسيمي ختيځي برخي اوددي ولايت دارغنداب دعلاقې شمالي برخي خړوبوي اووروسته بيا دکندهارولايت شمالي برخي ته ننوزي اوددهلې بندپه ابادسويدی،چي دارغنداب ولسوالي دنږدې شاوخواسيموکرنيزي ځمکي خړوبوي.

داسيند د دهلې د سيمي د جنوب او کندهار ښار او ارغنداب ولسوالي له شمال لوېديځ او دپنجوائي په جنوب لوېديځ پلو کي يو ځای کيږي اودبُست کلاپه جنوب کي هلمند سيند ته ورګډيږي.

ددغه سيند اوږدوالي (۴۱۳) کيلومترو پوري رسيږي، داسيند په (۶۶) درجو طول البلد او (۲۲) درجـــــو عرض البلد کښې واقع دئ دغه سيند زيات مرستيالان لري چې لوی ئې دادي:

۱- ترنک سيند: دا سيند دمقرد ولاړو اوبو څخه راځي دشاه جوی او زابل دسيمو څخه راتېريږي پـــــه کندهارکي دډوری سره ګډيږي،چي دهايدروګرافي منطقه يې(۱۰۷۰۰)ده.

۲- د لوړې سيند: دا سيند دافغانستان جنوب خواته واقع دی، چي دسلېمان د غره دګند او جبي څخه راوځي دپښين دسيمي څخه تيريږي اوختيځي لوري ته بهيږي. که څه هم دهلمند دسيند سره متصل ځي خو اوبه ئې هلمند ته نه رسيږي،څرنګه چي سطحه يې د ورڅېرمه مځکو څخه کښته ده نو د اوبولګولو لپاره ښه استفاده نه ځني کيږي، دغه سيند (۳۵۲) کيلومتره او ږدوالي او په کافي اندازه سور لري چي په (۶۵-۶۶) طول البلد کښي دکندهار دښوراوک په برخه کي څه سيمي اوبه کوي او د ريګستان په غدير کښي تېريږي.

۳- د ارغسان سيند: دا سيند دارغستان او معروف له غرونو څخه راوزي او دنوموړې سيمي شمالي برخي او به کوي،چې (۱۲۹) کيلومتره اوږدوالي لري ،پردغه سيند باندي يو پوخ پُل جوړ سوي دئ چي کندهار دجنوبي پښتونستان دچمن برخي سره مونښلوي دهايدروګرافي منطقه ئې دلوړې سره (۱۴۵۰۰۰) ده.

۴- د کدني سيند: دغه سيند دپښين دعلاقې څخه راوزي او مخ پرجنوب سپين بولدک ته نژدې بهيږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- د ډورۍ سیند: دپنجوائي ولسوالۍ لوېدیځي خواته بهیږي په باراني وختو کښې کافي اوبه لري دکال په نورو موسمو کښې ئې دپای خوا وچه او دسر خوا لږ اوبه لري.
دکندهارداوبوبندونه: کندهار (۳)درې بندونه لري (۱)ددهلې بند چې (۵۰)متره لوړوالي او(۵۳۰)متره اوږدوالي لري یومیلون جریبه فتېه داوبوظرفیت لري،ذخیروي رقبه یې(۳۵۳۰۰)جریبه اودجهیل اوږدوالي یې(۱۸)کیلومتره دي،پلنوالي یې(۲)کیلومتره دی.
دبند دتونل اوږدوالي یې(۲۶۴)کیلو متره اوشعاع یې(۵،۴)متره ده اودسنگ پرانی مجموعه یې(۱۲۰۷۶)متره مکعبه ده.دابند دکجکي څخه په دوهمه درجه کې قرارلري ،چې (۳۶۰۰۰)جریبه ځمکه اوبولای سي.

د کندهار اب او هوا

کندهار د استوایي اقلیم لرونکې دی، سویل خواته یې د شوابک او سري شگې د دښتو موجودیت ددې ولایت ځانگړتیاوې صحرایي او نیمه صحرایي ته اړولي دي. په کومو ځایونو کې چې شین غر او کافرجر غرونه موقعیت لري او د ارغنداب سیند یې له لاندنیو سویلي برخو نه تېرېږي، هوا یې معتدله کرې، او د ډنډ، پنجوایي، مېوند، ارغنداب او د شگې ولسوالۍ د ښې او زړه راکښونکې هوا لرونکې دي. پورته یادې شوې ولسوالۍ په پسرلي او اوړي کې ښه مرطوبه هوا لري، ژمې یې نسبتا معتدل او دوبی یې تود وي. د دوبې په تودو میاشتو کې د تودوخې لوړه درجه ۳۰ سانتي گرېډه او منځنۍ درجه یې ۱۹سانتي گرېډه او د تودوخې ټیټه درجه یې ۵ سانتي گرېډو ته رانښکته کېږي . د کلني اورښت اندازه یې له ۳۰۰-۲۰۰ ملي مترو پورې ټاکل شوې. خو په شگلنو سیمو کې له ۸۰ ملي مترو څخه کم وي.

تفریحي ځایونه

په کندهار د ځوانانو د پاره د تفریح او میلو کولو ځایونه سته، چې د هله او په ځانگړې ډول د ارغنداب په ولسوالۍ کې د بابا ولي صاحب تفریحي او روحاني مزار یادولای سو، چې هره ورځ او په ځانگړې ډول د جمعې په ورځو کې په زرگونو خلک د زیارت کولو او تفریح کولو دپاره ورته راځي. د یادونې وړ ده چې د نورو ولایتونو او گاونډې هیواد پاکستان څخه زیات خلک ورته د ننداره د پاره راځي. ددې تر څنگ د باغ پل پارک او طبعي منظره په ډنډ ولسوالۍ کې د محمدابراهیم خلیفه بابا مزار، د گل اغا شیرزي پلار حاجي بابا تفریح ځای، په ډنډ ولسوالۍ کې ډورۍ، په خاکریز ولسوالۍ کې د شامقصود اغا مشهوره په شاآغا مزار، په ارغنداب ولسوالۍ کې سرکاري باغ، په ارغنداب ولسوالۍ کې د سربند پله تفریح ځای، په دامان ولسوالۍ کې د اخوند صاحب مزار او په کندهار ښار کې غازي پارک، د میرویس نیکه زیارت، د عینو مېنې نوی ښارگوټی، د شهیدانو چوک، د غازي محمدایوب خان لوبغالی، احمدشاهي ورزشي لوبغالی، څلوېښت غرزیني (چل زینه) او زوړ زوړ ښار یادونه کیدلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهارتاریخچه

هغه وخت چې سکندراراکوزیا ته ورسیدي نو دخپل عادت اودسیمی دښه موقعیت له مخې یی یوه نظامي کلادالکزاندریه په نوم په اراکوزیا کې اباده کړه.

بُست ښار چې دکندهارښاراهمیت یی ترخپلو وړانګولاندي راوستلي وو،کله چې دسوري علاوالدین لخوا له منځه ولاړې نوکندهار دښه موقعیت له مخې داراکوزیا دپایتخت په توګه وټاکل سو. کندهار دلومړی ځل لپاره دسلطان حسین بایقراپه وخت کې دسکېِ وهلومرکزسو.اوپه ۹۶۸ ه ق کال کې واک بابرته په لاس ورغلي،دبابر څخه وروسته کندهاراوکابل دواړه دکامران په لاس ورغلل. کندهار دمیرویس خان ترراتلو پوري دصفویانو په لاس کې وو، میرویس خان کندهار اونور ولایتونه دصفویانوله لاسه خلاص کړل اودښارښنسټ یی هلته کیښود.

په۱۱۴۹ ه ل کال کې نادرشاه اصفهان پریښود اوکندهارته راغي اوپه خپله نظامي چونۍ کې یی دنادراباد په نامه یوه نظامي کلاجوړه کړه.دنادرافشارترمړیني وروسته دپاچاهۍ واک احمدشاه بابا ته ورسیدي.

دنادراباد کلا چې نظامي ښه یی درلوده اودبلي خواپرنمناکه سیمه جوړه سوېوه ،دلوي احمدشاه بابا دامپراطورۍ دپایتخت لپاره مناسبه نه وه ،نوځکه یی د (۱۱۶۹) ه ق دربیع الثانی په لومړی ورځ داحمدشاهي کندهار دتاداب ډبره کیښودل سوه اوکندهاردپایتخت حیثیت خپل کړ.کله چې احمدشاه بابا وفات سو اوتیمورشاه دچارو واګي په لاس کې ونیولې اوپایتخت یی دکندهارڅخه کابل ته انتقال کړ.

تاریخی وضعه

دکندهار وجه تسمیه: دکندهار دوجهي تسمې په اړه بیلا بیل نظریات موجوددي.

۱- ځیني مورخین پدې نظردي چې دکندهارنوم دګدروسیا (کندهاروسیا) په نوم پردغه ځای موجـــــودوو.

۲- ځیني مورخین یی منشا الکزاندربولي.

۳- ځیني مورخین پدې نظردي چې کله دکندهارااوسیدونکي دغه ځمکي ته راغـلل نودعه نوم یی له ځانه سره راوړي،چې وروسته عربو قندهار ځني جوړکړ.

۴-(هیرودوتس) دګندهارا داوسیدونکود(۴) قبیلوڅخه دلومړي قبیلې یادونه کوي چې دګندهاري یاکندهاري په نوم دتاریخ په ټولودوروکي یاده سوېده.

۵-په اویستا کي دګندهارا (ګنـــــدوفار) په نوم یو پــــــهلوان چې د یوخپلواکه کهول باچا وو او دارغنداب په حوزه کی یی یو ښار هم په خپل نامه جوړ کړي وو . او په ۱۹میلادی پیړی کي باچا سو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهارنومونه

1. دکندهار لرغوي نوم (هره، هوای، تي ،) یا هره ویتي دی.
2. یونانیانواراخزیا،اراکوزیااواراکوسیا نوم ځني جـــــــوړکړ.
3. دساسانیانو،کیداریانواوکابلشاهانو درخج،رخج اورخذ په نوم سره یادکړیدی.
4. دعربوپه راتګ سره داراخوسیا ځخه الرخج اوالرخذ جوړسو.
5. دغـــــــزنویانوپه زمانه کي دتکین اباد په نوم سره یادسویدی.
6. سیفي یی په (تاریخ نامه هرات) کي دمعرب شکل(قندهار)یادونه کوي.

د کندهار یادګارونه

د کندهار زوړ ښار چې د کندهار په مرکز کې دي د زړي کلا په واسطه چاپیرسوي وه چې په دغه کلا کې شپږ دراوزې لري. د زوړ ښار په مرکز کې زوړ بازار پروت دي. سلطان بابر په ١٦ پیړي کې د خپل بریالیتوب په یاد د چل زینې معبد په سرپوزي کې جوړ کړ.د کندهار یو ډېر مقدس ځاي د خرقې شریف زیارت دي چې په هغه کې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم جامې پرتې دي. او دهغه څنګ چې د احمد شاه بابا مقبره پرته ده. همدارز د کندهار د کوهکران په سیمه کې د میرویس هوتک د مقبرې لرغوني ودانې وجود لري. په ١٩٩٩ کال کې د ملا عمر په هدایت یو جومات چې دجامعه عمر په نوم یادېږي جوړه شوه.

دکندهار تاریخي سیمي

دکندهار ښارونه

- اراکوزیا: - دغه ښاردمقدوني سکندرلخوا(٢٣٠٠)کاله مخکي د(اراکوزي سکندریه) په نامه په(٣٢٩)ق م کي جوړسوي وو، چي اوس یی هیڅ نښي نښانې ندي پاته، اراخـوسیا په پـــــخوانیو وختوکي دارغسان سیمي ته ویل کیده اوکله چي اراخوسیانوخپل مرکزدارغسان څخه وکدروسیا(کندهار)ته نقل کړنود ارغند ناوه داراخوسیا په نامه وبلل سوه.

٢ـ د اشوکا کتیبه

د اشوکا کتیبه له هغو لرغونو آثارو څخه ده، چي د کندهار د زاړه ښار له دروازې سره پر یوه لویه ډبره کېندل سوې او په ١٣٣٧ ش کال کي کشف سوې ده. د دې ډبرې اوږدوالی (٥٥) او پسور یې (٤٥ – ٥٠) سانتي متره دئ. دا ډبرلیک په یوناني او آرامي لیک کښل سوی دئ، چي برنی دیارلس کرښې یې په یوناني او لاندنی اووه نیمي کرښې یې په آرامي خط لیکل سوي دي. دا ډبرلیک هغه وخت کیندل سوی و، چي بودایي دین د (اشوکا) په وسیله د کندهار سیمو ته رسول سوی و او د لیک تاریخ یې (٢٥٠) کاله تر میلاد وړاندي دئ. د ډبرلیک ژبه یوناني او پخوانۍ پښتو (پرثوي) ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ کندهار

دکندهار دزوړ ښار کلا چي دنادر شاه لخوا دهغه په حکومت کي خرب ویجاړ سو.

دوهم ښار د سرپوزې د غره ختیځې خوا ته پروت و، دا سیمه اوس د (زاړه ښار) په نامه یادېږي، چي د ارگ مخروبه ودانې (نارنج مانۍ) یې اوس هم کنډواله پاته ده. د (زاړه کندهار) یادونه څه دپاسه زر کاله تر مخه د غزنوي دربار شاعر منوچهري داسې کړې ده: سیصد هزار شهر کنی، به زقیروان سیصد هزار باغ کنی، به ز قندهار دا ښار د افشار نادر تر تاړاکه لا ودان و او کله چي نوموړي د (۱۱۵۰ هـ ق) په سر کي د هوتکو ملي حکومت ړنگ کړ، ورسره سم یې د کندهار زوړ ښار په بشپړه توگه وران کړ.

نادرآباد

دریم ښار د (نادرآباد) په نامه یوه نظامي کلا وه، چي په ۱۱۵۰ هـ ق کي د نادر افشار له خوا جوړه سوې وه. [۳] . افشار نادر د کندهار د زاړه ښار د کلابندۍ په دوران کي د اوسني کندهار جنوب ته د شیرسرخ زیارت په شاوخوا کي یو ښار جوړ کړ، چي د (تاریخ احمدشاهی) په استناد یوه محقره کره وړه کلا وه او پراخوالی یې د پخواني ښار له څلرمي برخي سره برابر نه و. لوی احمدشاه بابا د خپلي تاجپوشۍ مراسم د همدې کلا تر څنگ د شیر سرخ بابا په زیارت کي سر

۳ .چل زیني (ځلوېښت غرزيني)

د چل زيني غر په ۱۸۸۱ کال کی

چل زینه د زاړه کندهار شمال ته د غره په ډډه کي یو دالان دئ، چي **دغره**

له بېخه زینې ور ختلي دي. دالان او زینې دواړه د غره په ډبره کي د اوسپني په قلم کیندل سوي دي. پخوا د دالان دواړو خواوو ته د ډبري دوه زمریان هم پراته وه، چي اوس نسته. د پوزې پر سر باندي ښارغالي هم و، چي وروسته نور کار پر سوی و. چل زینه د بابر پاچا د زوی (عسکري میرزا) لخوا جوړه سوې ده، چي د ودانېدو کار یې په (۹۳۰ هـ ق) کي شروع او په (۹۵۳ هـ ق) کي پای ته رسېدلی دئ. د چل زینو د دالان د نستعلیق خط د نوشتې او تذهیب کار د میرمعصوم کندهاري لخوا تر سره سوی دئ. د زینو یوې او بلې خوا ته کنگرې شاه امان الله خان ور جوړ کړې. دغه په حساب سره پوره دروځلوېښت زینې دي.

۴ .ارگ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسول او د سلطنت تر لسم کال پورې په همدې ښار (کلا) کې اوسېدی، چې بیا یې د نوي ښار د جوړېدو چارې پیل کړې.

د کندهار اوسنی ښار

لوی احمدشاه بابا د خپل سلطنت له لومړیو وختو څخه په دې فکر کې و، چې د هېواد د پایتخت په توګه د کندهار نوی ښار جوړ کې، څکه د نادرآباد نظامي کلا له یوې خوا دونه پراخه نه وه، چې د یوې لویې امپراتورۍ د پایتخت لپاره دې مناسبه او موزونه وي او له بلې خوا یې موقعیت هم پر یوه داسې سیمه و، چې ډېره نمناکه وه، څکه یې نو تر ډېرو سلا او مشورو او لیدنو کتنو وروسته د کندهار د اوسني ښار سیمه غوره وبلله او د (۱۱٦۹ هـ ق) د ربیع الثاني په لومړۍ ورځ د احمدشاهي کندهار د تاداو ډېره کېښېښوله سوه. دغه ښار د اشرف البلاد په صفت ونومول سو او د درانۍ امپراتورۍ د یوه لرغوني پایتخت او مرکز په څېر یې حیثیت پیدا کړ. دغه ښار د تاریخ په اوږدو کې د مختلفو داخلي او خارجي مورخینو او سیاحانو په لیکنو او اثارو کې ذکر سوی دئ او د دغه تاریخي ښار پر لرغونتوب، قدامت او معمارۍ یې لیکنې کړې دي. دغه ښار په لومړي سر کې پر څلورو ناحیو مشتمل و، چې په منځ کې یې یو پوښلی چارسو هم درلود، چې د کندهاري لرغوني معمارۍ استازیتوب یې کاوه. په معاصر دور کې دغه ښار د ښاروالۍ د تشکیلاتو له مخې ډېر پراخ سوی او تقریباً مساحت یې لسو ناحیو ته رسېدلی دئ.

د کندهار لرغوني آبدات

د ارګ غونډه مانۍ د احمدشاه بابا د زمانې ده او د ده اداري شاهي مرکز و، چې مخې ته یې څلور چمنان درلودل. د ارګ په نامه دغه مانۍ د احمدشاهي کندهار شمال ته پرته وه، چې د نونسمي میلادي پېړۍ تر پایه پورې لا په هماغه لومړني شکل ولاړه وه، خو د ارګ اوسنۍ ودانۍ د سراجي عصر له ودانیو څخه ده، چې د سراج الملة والدین امیرحبیب الله خان په حکم د سردار محمدعثمان خان والي په وخت کې جوړه سوې ده. پخوا په دې ودانۍ کې د ولایت پر مقام سربېره د کندهار زیاتره دولتي اداري واقع وې. د ودانۍ شمالي او جنوبي لور ته تعمیرونه جوړ سوي وه، چې په منځ کې یې لوی غولی دئ.

۵ ـ احمدشاهي کلا

د کندهار احمدشاهي ښار د مستطیل په شکل و او پر شاوخوا باندې یې یوه کلا را تاوه سوې وه. دې کلا شپږ دروازې درلودې (کابل دروازه، ښکارپر دروازه، هرات دروازه، عیدګاه دروازه، توپخانې دروازه او برو دروازه). دغه هره دروازه له پنډو ـ پنډو تختو څخه جوړه سوې وه او ایربې اېښوول سوي وې. احمدشاهي کلا پر سل ـ سل متره باندې یو وتلی برج درلود، چې له دغه وتلي برج څخه د کلا دباندې ساحه او د کلا بېخ څارل کېدی. د هر برج پر سر باندې د توپ ویشتلو لپاره یوه خالصه برخه وه او د هرو دوو برجو تر منځ د باران د اوبو د وتلو لپاره پنځه ـ پنځه ناوې جوړې سوې وې. د کلا وروستی ترمیم د امیر حبیب الله خان په پاچهۍ کې هغه وخت سر ته ورسېدی، چې سردار محمدعثمان خان د کندهار د نایب الحکومه په توګه د دغه ښار مقتدر واکمن و. (د کندهار مقدس اماکن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ .منډیګک

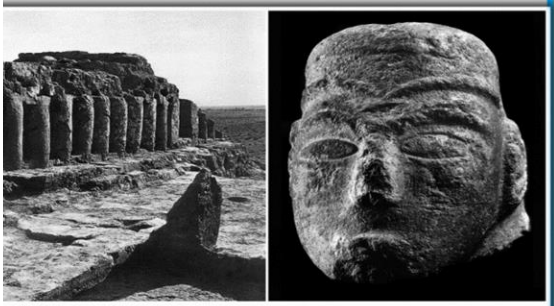

eft: colonnade of the monumental terrace at Mundigak, NW Afghanistan. Right: carved head excavated near the terrace. Circa 2700 BC. Photos: Jean-Marie Casal.

دا غونډۍ ۳۱ متره لوړه ده. په حقیقت کي د غونډۍ دغه لوړوالی د هغو سر پر سر جوړو سوو ودانیو څخه را منځته سوی دئ، چي د زماني پېښو زړونه کلونه تر مخه په خپل – خپل وار نړولي او د غونډۍ شکل یې غوره کړی دئ. دا غونډۍ له دوو زرو کلونو راهیسي متروکه او د وراني په حال کي پرته ده. د منډیګک د لومړنۍ ودانۍ چي عمر یې (۹۰۰۰) کاله کېږي د انسان د لاس ډېري لومړنۍ نخښې لکه، ځیني توړل سوي ډبري او د ځارویو تېره سوي هډوکي دي، چي لا نور څه نه دي ځني تر لاسه سوي. خو له دې لومړي پوړ څخه تر پنځلسم پوړ پوري د دې غونډۍ د بېلابېلو اوسېدونکو د ژوند بشپړتیایي ګامونه را څرګندېږي، چي وروستی پوړ یې له ژېړو څخه جوړ سوي لوښي هم لري.

- دزاړه ښاردقیتول دغره کتیبې : په (۱۰۰۵) ه ق کال کي جوړي ســـویدی چي پکښې دباباحسن ابدال دخوریی سیدحسن زنجیر یا سلسله ترحضرت علي (رض) پوري رسولـــې وه .
- دمیرویس خان نیکه کور: د (۱۱۱۹-۱۲۲۷) ه ق کال پوری جوړسویدی .
- دلوی احمدشاه باباکور او احمدشاهي کلا : په (۱۱٦۹)ه ق کال کي جوړسویده .
- دکندهار سرپوښ بازار : د(۱۲۴۵-۱۲۵۴)ه ق کال پوري او دوهمه پلا د(۱۲۵۸- ۱۲۷۱) ه ق کاله پوري جړړسویدی.
- دمنزل باغ وداني : په (۱۳۰۰)ه ق کال کي دامیرعبدالرحمن خان په عصر کي جوړسویدی.
- شمشیرغار: چي پکښې دکوشاني دورې اثارموندل سویدی ،ویل کیږي چي احمدعلي کـــهزاده (۱۹۳۰) م کال کي دموسیون هاګن سره تللي اوترکندنووروسته یی دغه اثار موندلي دی .
- دمیوند دشهیدانو خلی: چي (۸۵)کاله دمخه په نادري دوره کي جوړه سویده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کندهار زیارتونه او جامعې

موی مبارك، شاه مقصودآغا، بابا ولي، حضرت جي بابا، جمال بابا، شین غزی اصحابي، دارو نیکه، پیر ملا محمدجان اخوند، صابرشاه ملنګ، میرویس هوتک، احمد شاه درانی، زرغونه انا، ملالی، شېرسرخ، ملاشېراخند، سپین کوځي بابا، صوفي صاحب، اخوند صاحب، ابراهیم خلیفه بابا، د میوندشهیدانو ځلورلاری، میا نورمحمد صاحب مزار، خوجك بابا، ملاکته اخوند، ملا اکا، ملا عبدالحق اخوند، شېخ قلندر، ملا حسن ساکزی، کاکو بابا، بګت بابا، پیر زالو بابا، ملا صالح محمد اخوند، ډنګربابا، کابلي شاه، پیر زنګي بابا، کاکو بابا، کوټ بابا، زنجیر پا، خواجه ملک، جان لالا، شېخ قلندر، یک خاک شهیدان، د شنو ګومبتو زیارت او داسي نور.

د خرقې شریفي زیارت او جامع مسجد.

بابا ولي زیارت

د دې جامع او د خرقې مبارکي د نوي ودانۍ تاداو د سدوزي تېمورشاه په پاچهي کې په کال (۱۱۸٦ هـ ق) کې کېښېښوول سو او د (۱۱۹۰ هـ ق) د روژې د میاشتي په لومړۍ نېټه یې کار بشپړ او مبارکه خرقه یې ورته را نقل کړه. د جامع په ودانۍ کې د وخت په تېرېدو سره بدلونونه راغلي دي، خو د سردرا محمدعثمان خان په وخت کې خاص بدلون پکښې راوستل سو، خو دا اوسنۍ بڼه یې د مرحوم محمدظاهرشاه په پاچهي کې راغلې ده. البته ځیني قبرونه او کورونه ونړول سول او د خرقې مبارکي غولی پراخ کړه سو.[۲] . د خرقې شریفي د زیارت نقاشی د امیر حبیب الله خان په پاچهي کې د امیر د ورور سردار نصرالله خان په هڅه د صوفي عبدالحمید بارکزي په هنرمندو ګوتو سر ته رسېدلي دي. د زیارت د شاوخوا کاشي خښتو کار یوه پلا د وزیرمحمدګل خان په وخت کې چې د کندهار والي و او بیا د عبدالغفور خان په مشرتابه سره

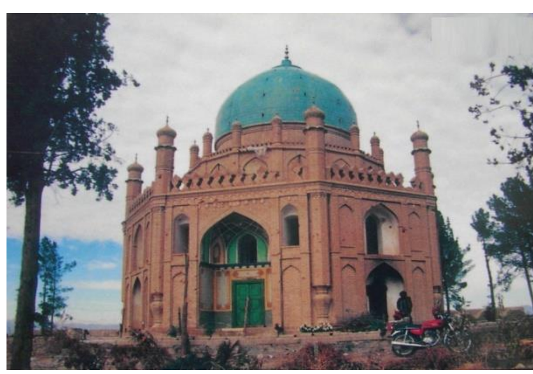

1975حاجي میرویس خان نیکه زیارت

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړ سوی دئ. کاشي ښښتي حاجي خيرمحمد کُلال ور جوړولې. دغه راز په کندهار کي دغه نور مقدس اماکن او د ستانه وو

1968 د ستر امپراتور احمد شاه بابا زيارت

دباباحسن ابدال قبراو ډېرليک : دشارخ بن تيموردمانديني گوهرشاه په حکم د(۸۰۷-۸۵۰)ه ق پوري جوړه سوېده.

۶-دشاه مقصود (عليه رحمه)دقبروداني : په (۹۵۵) ه ق کال کي دجهانـــگيرپه دوره کي ميرمعـصوم جوړکړيدی چي وروسته په(۱۰۵۵)ه ق کال کي دصفوي شاصفي ځای پرجوړکړ

۱۰- دشيرقلندر مسجد او کوټه : دميرمعصوم لخواد جورسړويدی .

۱۱- دزرغونې انا دقبروداني : (۲۶۲) کاله دمخه په احمدشاهي دوره کي جوړه سويده.

۱۲- دميانورمحمد دقبروداني : تقريبان (۲۵۹) کاله دمخه دده ديومريد لخوا جوړه سوې وه .

۱۳- دکندهار زړه جامع : په بخارايي سبک دسزيښناکوختيو اوگچوڅخه په (۱۱۷۲)ه ق کال کي جوړه سويده .

۱۴- داحمدشاه بابامقبره : په (۱۱۷۴)ه ق کال کي دده په ژوندکي جوړه سويده .

۱۵- دميرهزار جامع : د(۱۱۸۶- ۱۲۰۷)ه ق کال کي دپوځي سالار ميرهزار الکوزي لخوا جـــــوړه سويده .

۱۶- دخرقې شريفي وداني : په (۱۱۹۷) ه ق کال کي کندهارته راوړل سوه وروسته ددغه وداني کارپيل سو او دتيمرشاه دواکمنۍ پرمخال تکميل سو.

۱۷ د-شيرسرخ دقبر وداني: چی دتيمور دزوی کامران دموړپه لاربښودنه په (۱۲۲۱)ه ق کال کي جوړه سويده

۲۰- دميروس خان نيکه مقبره : په (۱۳۱۱)ه ق کال کي جوړه سويده .

۲۱- دشهيدانوځلی: په (۱۳۲۷)ه ق کالي کي جوړه سويده .

۲۲- دموی مبارکي وداني: چي تقريبان ۱۲۹ مخکي داميرعبدالـــرحمـــــن خـــان په واکمني کي دسردارمحمدعثمان خان نايب الحکمه لخوا جوړه سويده .

۲۵- دسپين بولدک دشهيدانو مقبرې: په (۱۹۱۹م) کال کي دازادي جگړې پرمخال جوړه سويده .

دکندهارمقدس اماکن: لکه خرقه شريفه ،موی مبارک،شاه مقصودآغا،باباولي،حضرت جي بابا،جمال بابا،شين غزي اصحابي،ميرويس نيکه،احمدشاه بابا،زرغونه انا،ملالۍ ،ابراهيم خليفه بابا اوداسي نور....

دکندهارمشاهر: لـــــوی احمدشــــاه بابا ، مـــــيرويس نيکه،زرغـــونه انا،ملاله ميوندی،ميرمعصوم کندهاری،عبدالشکور رشاد،مولوی احمد کندهاری،علامه عبدالحق کندهاری،عبدالله محزون اونور....

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهار اداري نظام

لومړي دښار ویش او (ناحیې)

دکندهارنوی ښاراصلاً دمحمدعثمان خان نائب الحکمه (دامیرحبیب الله خان دسلطنت دوره) په وخت کښې شروع سوی دئ ښیا ورسته په (۱۳۱۴ه ل)کال کې سردارمحمدداؤد چي د کندهارنائب الحکومه ودهرات دروازې دباندي ئې دکندهار دنوي ښاراساس کښېښود او ورپسې دعبدالغني خان ګردېزي دنائب الحکومه ګی په وخت (۱۳۳۰ه ل)کال کې ډېرپراخ سواوبېلي جادي په کښې وکښل سوي چي دمشهوروجادونومونه ئې دادي : ظاهرشاهي واټ،نادرشاهي واټ،احمدشاهي واټ،حاجي میرویس خان نیکه واټ، دپښتونستان واټ، ایوب خان واټ ،دشهیدانوواټ اونور.

د کندهار ښار پخوا ۷ ناحیې درلودلې، په معاصر وخت کې دغه ښار دښاروالي دتښکیلاتوله مخې ډېر پراخ سویدي چې ۱۵ ناحیوته رسېدلي دی.

دکندهارښاردمشهوروکڅو طبقه بندي اودځینومشهوروکوڅو نومونه

۱-دقومونودنومو په اساس:دنورزوکوڅه ،دسدوزوکوڅه ،دالکوزوکوڅه،دسیدانوکوڅه اونوري....

۲-دقومي مشرانواولوېیانونودنومونوپه اساس:غفارخان کوڅه ،یحی خان کوڅه ،شیرعلي خان کوڅه اونوري ....

۳-دمشایخواوعلماؤدنومونوپه اساس: ملانعمان کوڅه ،ملاکوڅه ،اختري متاري کوڅه اونوري کوڅي....

۴-دمتبرکوځایونودنومويه اساس:دخرقې مبارکي کوڅه ،دزړې جامې کوڅه اونوري کوڅې....

۵-دکسب وکاراوموقعیت دنومونو په اساس:دشاه قبرکوڅه ،کلافصیل کوڅه ،دبنایانوکوڅه اونوري کوڅي....

دکندهارعمومي وضعیت

په کندهارولایت کي امنیت: په کندهار ولایت کي دګډوامنیتي ځواکونو(ملي اردو،ملي پولیس،سرحدي پولیس) دزیاتوهلوځلو اوقربانیوپه نتیجه کي دکندهارښاراوولسوالیوامنیت دولایت دمقام په وینا(۱۵) سلنه تاءمین شوي دی،چي مجموعاً (۱۳۰۴۵)تنه ملي پولیس په دندوبوخت دي،چي لدې جملې څخه یی(۳۰۷۰) تنه محلي پولیس دي.

په دغه ولایت کي دملي اوسیمه ییزوپولیسوترڅنګ ۲۰۵ اتل قل اردو او۵۰۳ سرحدي زون هم دکندهاردامنیت په تاءمینولوکي بوخت دي.

په کندهارولایت کي حکومتوالي: دحکومتولي په پلي کولوکي ډیري ډلي رول لري چي ترټولومهیم یی حکومت دی اوددې ترڅنګ په لیرو پرتو سیمو کي نوري ډلي هم شته چي په حکومتولي کي دخیلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کندهارکي دولايت ددفترپه شمول(۵۰)دولتي اداري خپل خدمات عرضه كوي چي (٦٩٧٣)تنه يی دملكي خدمتونوامورين ددغوځخه(۵۹۷۴)تنه يی نارينه او(۹۹۹)تنه يی ښځينه دي.

په كندهارولايت كي ددولتي اداروترڅنګ ځيني كورنۍ اوبهرنۍ موسيسې هم شتون لري چي په بيلابيلوفعاليتونوكي برخه اخلي.

مدني ټولني اوسياسي ګوندونه:

لومړی مدني ټولني: مدني ټولني په حكومتي نظام كي دحساب وركوني ،روڼتيا،دښه خدماتودوړاندي كولواوحكومت څخه دخلګودغوښتنو يوښه ميكانيزم دي ،چي دخلګواوحكومت ترمنځ ښه روابط ټينګوي اوټولنه ښه رهبري كوي، كندهارولايت ټولټال (۳۹)مدني ټولني لري .

ځيني شبكې هم شته چي دكندهارد ماشومانود حقونولپاره كاركوي لكه:

۱- سپين : په كندهارښاراومختليفوولسواليوكی دماشومانودمختليفوحقونولپاره كاركوي.

۲- سره مياشت :په كندهارولايت كی دهغه كوچنيانوچي زړونه يی سوري وي اويا بل داسي مشكل ولري چي په داخل كی يی درملنه ممكن نه وي خارج ته د درملني لپاره استوي.

۳- عدليه /اصلاحي مركز:په كندهاركي دبې سرپرسته اومجرمينو كوچنيانوساتنه كوي.

دوهم سياسي ګوندونه: په كندهاركي دعدليې رياست دمعلوماتوله مخي(۱۸)سياسي ګوندونه دعدليې رياست سره ثبت دي،خواوس يی شمير(۲۰) ته رسيدلي دي.

بشري او سیاسي وضعیت

نفوس

د كندهار په ولا يت كي ټول ټال (۱۲۵۲۷۸٦) تنه وګړي ژوند كوي چي له هغې جملې څخه (٦۴۲٦۴۲) تنه ئي نارينه او (٦۱۰۱۴۴) تنه ئي ښځينه دي،په دغه ولا يت كې (۱۴۴۴۵) كورنۍ دي چي په اوسط ډول هره كورنۍ (۷) غړي لري.

د كندهار په و لايت كې نږدې (٦۸) په سلو كې خلک په ولسواليو او كليو كې او (۳۲) سلنه ئې په ښار كی اوسيږي، له دوی څخه يې نږدې (۵۱) په سلو كې نارينه او (۴۹) په سلو كې ښځينه دي.

نژاد: په كندهار ولايت كي د دغه لاندي نژادونو لرونكي وګړي ژوند كوي: پښتانه،بلوڅ، تاجک، هزاره، هندو او نور... چي پښتانه ئي اكثريت دي.

ژبه: په (۹۸) سلنه كليو كی خلک په پښتو خبري كوي. دری ژبه په (٦) كليو كی (۴۰۰۰) ويونكي لري او پاتی (۹) كليو كي خلک په نورو مختلفو ژبو خبري كوي.

د كندهار په و لايت كې كوچيان هم اوسيږي چې يو په سلو كې كوچيان د لنډ مهال د پاره او (۵۱) په سلو كې د اوږدې مودې د پاره له يو ځای څخه بل ځای ته كوچيږي.(۴۸) سلنه يی ځای پر ځای دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین: دکندهار تقریباً ټول وګړي د اسلام دمبارک دین پیروان دي چي اکثره ئې سوني مذهبه او یو کم اقلیت شعیه مذهبه زحمت کښې وګړي هم د دې ښار په توپخانه سیمه کي اوسیږي او ددې ترڅنګ په کم اقلیت کښې هندوان هم دکندهار په (ښکارپور) او (کابل بازار) کي اوسیږي او خپله عقیده پالي.

کلتوري وضعه

د کندهار دیښتنو ریښه چي پښت پر پښت یوې آریایي قبیلې (پکهت) ته رسیږي د دوئ کلتور او ثقافت لکه ملي دودونه، ادبیات او هنر، کرهنه، مذهب، اقتصاد او داسي نور د ژوندانه خصوصیات ئې آریایي قبیلو ته ورته دي، نسل پر نسل ئې دخپلو پلرونو او نیکونو څخه دغان سره راوړي دي.

د کندهار خلګ هم د نورو ولسونو په څېر ځان ته ځانګړي دودونه او عنعنات لري، چي له دې جملې څخه یو هم د کندهاري وګړو کالي دي، په کندهار ښار کي خلګ دکمیس او پرتوګ سر بېره صدرۍ هم اغوندي او دغه راز د نبوي سنت پر دود لنګۍ تړي، چي د کالو ډول بیا دهرکس په اقتصادي وضعه پوري تړاو لري

په کندهار کي د کوچیانو کالي د ځایي خلګو له دود سره لږ فرق لري، څرنګه چي کوچیان په ژمي کي په یخو سیمو کي ګرځي راګرځي نو دوی د ځان تودولو لپاره د کوسي په نوم یو ډول له وړیو څخه جوړ کالي اغوندي اوښځي یی ځان ته دکالیو ځانګړي ډول لري او لکه دښار او کلیو دښځو په څېر بوقره نه پر سر کوي.

په دې ولایت کي له پخوا راهیسي مختلفي لوبي تر سره کیږي چي له هغې جملې څخه توپ ډنډه، خوسی، مرغومکی، غیږ ایستل او اتڼ دیادولو وړ دي، البته اوس په کندهار کي د نورو هیوادونو په څېر د فوټ بال، کرکیټ، ځغاستي، والیبال او داسي نوري لوبي هم تر سره کیږي.

اقتصادي وضعه

د کندهار په ولایت کي (۷۲۰۰۰) هکتاره ځمکه تر کرهنې لاندي ده چي (٦٠) سلنه ئې د دهلې له بند څخه اوبیږي.

دکندهاردکښت اوکرهڼی مځکي پردوو برخوویشل کیږي:

۱-ارغنداب

په ارغنداب کی په عمومي ډول سردرختي اوونی کرل کیږي ،چي دځمکي حاصیلات یی انار ،شکرپاره ،بهي ،آمرت،شلیل ،زردالو،اونور داي.غنم ،اوربشي،اونوري داني هم لږپکښی کرل کیږي.

په کندهارکي دهغه ونوداراضی اندازه چي دمیوه لرونکوونوپه وسله پوښل سویده (۲۲۵۰۰)هکتاره ده.

دکندهار(۱۵)سلنه کلیواله خلګ دغیری زراعتي کارونو او(۸۵)سلنه کلیواله خلګ دزراعتي محصولاتو څخه خپل عاید ترلاسه.

۲-خوشکاوه

په خوشکاوه کي په عمومي ډول آنګوراو څه غنم او اوربشي پکښي کیږي.دغه سیمي ته ځکه خوشکاوه وایی چي ارغنداب اوبه لږورسیږي .

دکندهار خوشکاوه دکندهارښارجنوب خواته ده چي (۳۲)ډوله آنګورپکښی پیداکیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کندهارولایت کښې (۳۰۰۰۰)هکتاره للمي ځمکه شتون لري ،چې د(۲۰۰۰-۵۰۰۰)جریبه پوري ځمکه ترقانوني کښت لاندي راغلې ده.
په کندهارولایت کې په اوسط ډول(۴٦)سلنه کورنۍ ابي او(۱۷)سلنه کورنۍ للمي ځمکوته لاس رسی لري.

دکندهارعمده زراعتي محصولات

لکه انګور(۵۴)سلنه ،نور میوه جات(۳۴)سلنه،غنم(۴)سلنه اوسبزیجات(۳)سلنه.
دکندهارويالې: دکندهارويالې عبارت دي ظاهرشاهي وياله، دپاتاووياله، روح اباد،شاه وياله ،ددخواجه ،پنجاب وياله ،دجی لاهور وياله،میانجوی .
دارغنداب دسیند دشمالي خواويالې عبارت دي: کلک اوسلواغی ،پاشمول ،سنګسار،نهرکاریز،ګډحل ،نلغام ،منار اوناګهان.

دکندهارحیوانات

په کندهارکې ډول ،ډول اهلي او وحشي حیوانات اومرغان اوسیږي.
دکندهار(۵۵)سلنه کلیواله ،(۹۱)سلنه کوچیان او(۱)سلنه ښاري کورنې څاروي ساتې.
کندهارولایت (۴۰)حیواني کلینیکونه او(۱۳)دمصنوعي دالقاح مرکزونه لري چې په یوه میاشت کې (۳۰۰) غواوي القاح کوي .
کندهارولایت د مچيو(۱۳)فارمونه اویوه اتحادیه ،دچرګانو(۸۱)فارمونه اویوه اتحادیه اودوه مسلخه ،دماهیانو(۱۸۱)فارمونه اویوه اتحادیه لري.

صنعت

د دې ولایت زیاته اندازه شرکتونه او تر (۲۰۰) په شاوخوا کې فعالي او غیرفعالي فابریکې یوازې په صنعتي پارک کې د آیسا د دفتر سره ثبت دي، خو ددې ترڅنګ شرکتونه او فابریکې د نورو دولتي ادارو سره هم ثبت دي، په کندهار ولایت کې اضافه تر (۳۰۰۰) شرکتونه د آیسا ساحوي دفتر سره ثبت دي چې په مختلفو برخو کې لکه: ساختماني، لوجیستیکي، صنعتي، زراعتي، تعلیمي، ترانسپورټي، معلوماتي ټکنالوژۍ او روغتیائي او داسي نورو... کې کار کوي .
په صنعتي پارک کې شاوخوا (۴۰۰) کسان کار کوي. همدارنګه په کندهار کې لاسي صنایع په (۱۰) کلیو کې تولیدیږي.

کانونه

سپینه طلا: دغه طلا دکیمیاوي تجزیې په اساس دسرپو اوجستوپه رګونوکې دخاکریزپه بي بي ګوهره،چې دکندهاردمرکزڅخه په (۸۲)کیلومتري کې پرهغه سړک چې داستهسال ذخیره یې (٦۹۰۰۰) متره ده ٬چې (۴،۴) سلنه جست او(۷٬۸) سلنه سرپ لري.
دحاجي عالم داوسپنې کان :دغه کان دکندهارولایت دمرکزشمالي په (۱۳۰) کیلومتري دنیش ولسوالی دحاجی عالم دکلي په ختیځ غره کې موندل سوي٬ چې دشمالي عرض البلد په (۲۳) درجو او(۷) دقیقو او د شرقي طول البلدو په (۲۵) درجو او(۳۳) دقیقو کښې واقع دئ. دجنسیت اومقدارنقطه نظره ډیرښه اولوړمقناطسي اوسپنه لري.
نوموړي کان دمرمرواوګرانیټ دډبرې په برخه کې متشکل سوي دي٬چې ذخیره یې (٦۰۰)میلیونه ټنه اټکل سوې ده.
دمګنیتیت ددغه رګ اوږدوالي (٦۰۰)متره ،پلنوالي یې په اوسط ډول(۲۰)متره اوژوروالي یې(۳۰۰)متره دی.
په خاکریز کښې دحاجي توپ په دښت کې سته زرګران او هنرمندان ددغه لعل څخه غوږ والي، ګوتمۍ، نګینونه، حتی سرمیزي جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهار په شمال کښي د کان طلا نومي ځای ځخه راکښل شوې ده همدارنګه دخاکریز په دره خار کښي موندل سوې ده، طلا دلته دکوتیس د ډبرو په منځ کي لیدل کیږي. دمسو ذخیرې دخاکریز په تور غره کښي موندل کیږي.

بریښنا

دکندهار ولایت ته دکجکي د تولیدي فابریکي څخه چي په هلمند کي موقعیت لري تقریباً (۱۲) مېګا واټه بریښنا رسیږي او د اوبو د موجودیت په صورت کي (۲۰۰) کیلو واټه بریښنا د بابا ولي د مکرو هایډل څخه په لاس راځي او همداراز د تیلو د موجودیت په صورت کي تقریباً (۳۵) مېګاواټه بریښنا تولیدیږي.

ددې بریښنا څخه چي د کندهار په ولایت کي شتون لري د ارغنداب ولسوالۍ (۱۰) سلنه، د دامان ولسوالۍ (۹۰) سلنه، ژړۍ ولسوالۍ (۵) سلنه سپین بولدک ولسوالۍ (۳۰) سلنه، ډنډ ولسوالۍ (۹۰) سلنه او معیوبینو کارته (پنجوائي ولسوالي) (۲) سلنه ګټه پورته کوي او پاتي ټولي ساحي بریښنا نه لري.

په کندهار ولایت کي د موجوده بریښنا څخه (۶۰) سلنه انرژۍ د خلګو له خوا او پاته (۴۰) سلنه بریښنا د دولتي اداراتو له خوا په مصرف رسیږي.

په(۱۳۹۳)لمریز کال کي دولتي ادارو (۶۰۰۸۷۰۸)کیلو واټه بریښنا په مصرف رسولې ده. دکندهار دبریښنا رياست دمعلوماتو له مخي کندهار ولایت په مجموعي ډول (۱۵۰) مېګاواټه بریښنا ته ضرورت لري. په دې ولایت کي د بریښنا پنځه ستېشنونه وجود لري چي په لاندي جدول کي ذکرسوي دي:

درېیمه ګڼه جدول: د کندهار ولایت د بریښنا ستېشنونو په هکله معلومات وړاندي کوي:

ګڼه	دسب ستېشن نوم	ظرفیت
۱	مرکزي د بریښنا کوت سب ستېشن	80MWA
۲	دپاشمول سب ستېشن	4MWA
۳	دښورآندام ډيزلي پاور پلانټ	16MW
۴	دباغ پُل ډيزلي پاورپلانټ	10MW
۵	د بریښنا کوټ MTUډيزلي پاور پلانټ	10.5MW

پوهنه

دکندهار ولایت د پوهنې رياست دمعلوماتو له مخي په دې ولایت کي ټول ټال (۵۳۸) رسمي او غیر رسمي ښوونيز مرکزونه شتون لري،اوله هغي جملې (۱۶۲) بابه ښوونځی چي د دولتي سکټور مربوط کیږي د ناامنیو په وجه تړلي دي. په دې ولایت کي (۲) دارالعلوم، (۲۲) ديني مدرسې او (۲) دارالحفاظه د ديني زده کړو په برخه کي شتون لري.

په دغه ولایت کي په ښاري سیمو کي (۸۰) سلنه ماشومانو انجنو او هلکانو ته د زده کړي زمینه برابره سوې ده.

په (۱۳۹۳ ه ل) کال کي په کندهار ولایت کي د دولتي سکټور اړوند ښوونيزو مراکزو ته (۳۰۳۶۹) تنه زده کوونکي شامل سوي وه چي له هغه جملې (۹۲۶۶) تنه ئې انجوني او پاته (۲۱۱۰۳) تنه ئې هلکان دي، دغه راز په همدغه کال دخصوصي سکټور اړوند ښوونيزو مراکزوته (۱۱۱۷)تنه زده کوونکي شامل سوي دي چي له هغې جملې (۲۳۸) تنه ئې انجوني او پاته (۸۶۹) تنه ئې هلکان وه چي د (۳۶۰۰) تنه (۲۷۱۰) تنه نارينه او (۸۹۰) تنه ښځينه ښوونکو له لوري ورته تدريس کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ټول کندهار ولا یت کې د سواد کچه یوازې(١٦) فیصده ده.

په کندهار ولایت کې په (۱۹۹۱ م) کال کې یو دولتي پوهنتون فعاله سو چې یوازې دزراعت پوهنځی پکښې فعاله وه، دامهال په دغه پوهنتون کې(۱۲) پوهنځی فعالي دي او دلیسانس تر کچې پورې محصلین روزي او د (٢٦٢) تنه په شاوخوا کې استادان لري (نارینه ۲۵۸ او ښځینه ۴ تنه)، په (۱۳۹۴ ه ل) کال کې کندهار پوهنتون ته ټول ټال (٣٠٦١) تنه محصلین شامل سوي وه چې له هغه جملې څخه (۲۸۰۷) تنه ئې نارینه او (۲۵۴) تنه ئې ښځینه وه. البته داخبره دیادولو وړ ده چې په (۱۳۹۴ ه ل) کال کې د کندهار پوهنتون دهیواد په سطحه د (کیفیت تضمین) په برخه کې لومړی مقام تر لاسه کړ.

دلوړو زده کړو په برخه کې په کندهار یوه بله لاسته راوړنه د افغانستان د کرنیزو علومو پوهنتون دئ، چې په (۱۳۹۲ ه ل) کال کې افتتاح سوی دئ او اوس مهال پکښې د اګرانومي څانګې ماستري تدریس کیږي او ټول محصلین ئې (۲۱) تنه دي. دغه راز په دې وروستیو کې په کندهار ولایت کې (۴) د لوړو زده کړو خصوصي مؤسسې تاسیس سوي دي چې په بېلابېلو برخو کې محصلین روزي.

روغتیا

په کندهار ولایت کې دروغتیائي مرکزونو ټوله شمېر(۸۱) ته رسیږي. په دې و لایت کی یوازې (۵،۳)سلنه وګړی دروغتیایی مرکزونو او تقریباً نیمایی (۵۰)سلنه خلک باید له لسو کیلو مترو څخه ډ یر مزل وکړي چې صحي خدماتو ته لا س رسی پیدا کړي.

په دغه ولایت کې د زېږون پر مهال د هر سل زرو میندو له جملې څخه (۱۴۳) تنه خپل ژوند له لاسه ورکوي.

په کندهار کې (٦۴) سلنه کورنی د صحی اوبو څښلو لویو منابعو ته لاس رسی لري، چې (۹۹)سلنه د کلیو او(۵۰)سلنه د ښار خلک پکښې شامل دي او له (۸۷)سلنه څخه زیاتي کورنی مستقیم لاس رسی اوبو ته لری، همدارنګه یوه له لسو کورنیو څخه مجبوره ده چې د اوبو راوړلو د پاره تر یو ساعت پورې مزل وکړي.تقریباً (۲۲)سلنه کورنی تشنابو ته لاس رسی لري ،حالت په ښاروکی ښه دئ ا و (۲۰) سلنه کورنی اساسی تشنابونه لري لاکن دا سلنه په کلیو کی (۷) تشکیلوی.

اقتصاد

د کندهار د (۲۸) سلنه کورنیو عمده ګټه کرهڼه ده چې (۳۸) سلنه د کلیو کورنی او (۸) سلنه ښاری کورنی پکښی شاملي دي، په دغه ولا یت کې (۳۲)سلنه کلیوالي کورنی او(۱۰)سلنه ښاری کورنی کرهنیزې ځمکي او یا باغونه لري او ګټه ترې اخلي، همدارنګه، له نیمي نه کمي (۴۳) سلنه ښاري کورنی او یو پر ځلورمه کلیوالي کورنی خپل عاید له سوداګری نه لاس ته راوړي.

په (۸) سلنه کلیوالی کورنیو کی مالداري مروجه ده اودکندهار ولایت (۳۲) سلنه وګړي د فقر تر کرښې لاندي ژوند کوي.

نوري برخي

ددغه ولایت (۹۰) سلنه ساحه د مخابراتي خدمتونوترپوښښ لاندي راغلې ده او یوازې د ریګستان په ولسوالی کې مخابراتي خدمتونه نسته.

په کندهار ولایت کې د (۱۲) رغیزو رسنیود فعالیت ترڅنګ دوې تصویري رسنی هم فعالیت کوي او دغه راز یو شمېر چاپې رسنی هم فعالیت کوي.

ترانسپورټ

دترانسپورټ رياست دمعلوماتو پراساس په (۱۳۹۴ ه ل) کال کې په کندهار ولایت کې دټکسي چلوونکو(۱۲)اتحادیې، د باروړونکو موټرو(۱۴)اتحادیې،(۱۸) ترانسپورټي شرکتونه او د(۳۱) په حدودو کي مسافروړونکي اتحادیې موجود وې او همداراز په دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولایت کي دځمکني ترانسپورټ ترڅنګ هوايي ترانسپورټ هم د یوه هوايي ډګر په لرلو سره فعالیت کوي چي هره ورځ یا په دوو ورځو کي مرکز کابل او نورو ولایتونو ته پروازونه کوي او په دې وروستیو کي د ترکیې هیواد ته د کندهار له هوايي ډګر څخه د پروازونو خبره هم سوې ده.

د کندهار نړیوال هوايي ډګر

د کندهار ښار په سوېل ختیځ لور کې د کندهار ښار له مرکز څخه د ١٦ کیلو متره په واټن کې پروت دی.

لنډه تاریخچه

د کندهار هوايي ډګر د امریکايي مهندسینو لخوا په ١٣٤٢ لمریزکال کي جوړسو. نوموړی میدان په منځنۍ آسیا کي یو له نړیوالو میدانونو څخه دئ، چي ځانګړی اعتبار لري او زموږ ملي هویت ته افتخار وربخښي. په ١٣٥٣ لمریز کال کي دافغانستان هوايي ځواکونه هم په دې میدان کي ځای پرځای سول. په لومړیو کي دکندهار د ملکي هوايي میدان د آمریت پرسونل تقریباً ١٢٠٠ نفرو ته رسېدی. د ډاکټر نجیب الله دواك په وخت کي د داخلي جګړو په وجه او پرهوايي میدان باندي د مخالفو ځواکونو له خوا د راکټونو د توغوني له امله ملکي الوتني په ټپه ولاړي وي. د طالبانو د واك پر مهال ملکي الوتني بېرته له سره پیل سوي او همدارنګه د عربو متحده اماراتو او هندوستان ته بین المللي پروازونه کېدل. د سپټمبر د ١١ نیټي تر پېښي وروسته دکندهار هوايي میدان د جګړي په مرکز بدل سو، چي د جګړو په اثر د هوايي ډګر عمارتونه تخریب او د هوانوردۍ ټول تاسیسات له منځه ولاړل.

اوسنی حالت

د مؤقت حکومت له دوري څخه بیا تر١٣٨٤ کال پوري د USAID موسسې لخوا د هوايي ډګر د بیا رغوني کار جریان درلودی او د ١٣٨٤ کال د مېزان په میاشت کي د هوايي میدان ترمینل او د هغه مربوط شعبات په فرنیچر او موبل تجهیز او د لومړنیو الوتنو وسایط هم د نوموړي مؤسسې په مرسته برابر سوه، د دې سره سره د مامورینوهستوګنځایونه بېله رغوني پاته سول. په ١٣٨٦ کال کي د ولایت مقام د خاصي پاملرني او هڅو په نتیجه کي یو باب سالون د بهرنیو او داخلي مېلمنو لپاره د ټولوتجهیزاتو، موبل او فرنیچرسره ورغول سو. د ترمینل شاوخوا سړکونه په قیرورغول سول او د هوايي میدان پرسونل وستایل سوه

د کندهار د هوايي میدان د هوانوردۍ ملکیت ١٠ زره جریبه ځمکه ده، چي د دې څخه یوازي ١٠ جریبه یې د ملکي هوايي میدان په لاس کي ده او پاته نوره ټوله یې د ایساف ځواکونو، د ملي دفاع وزارت او داخلې وزارت ځواکونو تر خپلي ولکې لاندي ده.

بنه او پرسونل

د میدان آمریت ٢٦ نفره پرسونل لري، چي ١٠ نفره یې مامورین، ١٣ یې خدمتي اجیران او ٣ نفره یې اجیربالمقطع دي. د ذکرسوو ١٠ نفرو مامورینو څخه یې ٥ نفره مسلکي او ٥ اداري دي، چي د الوتنو له شروع بیا ختم پوري همهلته وي.

هغه کمپنۍ چي الوتني کوي

آریانا هوايي شرکت، پامیرهوايي شرکت، کام ایر هوايي شرکت، تیزر هوايي شرکت، د UNHASهوايي شرکت، برجر هوايي شرکت، هتلر هوايي شرکت، د CADG هوايي شرکت، د سره صلیب او یوناما هوايي شرکت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم دکندهار ولایت ولسوالۍ

#	د ولسوالۍ نوم	د ولسوالۍ مرکز	د ولسوالۍ درجه	مساحت په KM مربع	د کلیو شمېر	حاصلات
۱	سپین بولدک	بولدک	لومړۍ	۷۷۴,۴۹۴۰۱۵۵	۲٦۰	
۲	پنجوايي	مارغر	لومړۍ	٦۰۵۲,۰۹۸۴۵۲	۱۱۵	
۳	ارغنداو	بابا صاحب	دوهمه	٦٦۲,۵۷۸۳۹۰۹	۷۷	
۴	میوند	میوند	دوهمه	۳۰۵۴,۵۲۷۲۷۴	۱٦۰	
۵	شاه ولیکوټ	ویاند	دوهمه	۲۹۹۹,۸۸۵۴۰۵	۲۸۷	
٦	ارغستان	خوګیاني	دوهمه	۳۷۴۷,۸۵۱۱۳۸	۲۴۹	
۷	معروف	کرنک	دوهمه	۳۵۱۱,۱۳۸۰۵۹	۲۸۷	
۸	دامان	مهمند رباط	دوهمه	۴۵۰۹,۸٦۱۴۹۱	۱۴۳	
۹	خاکریز	شاه اغا	دوهمه	۱۲۴۷,۰۳۴۸٦٦	۱۱۴	
۱۰	شورابک	ابزی	دوهمه	۴۱۳۲,۴۸٦۹۰۱	۵۷	
۱۱	ژړۍ	ژۍ	دوهمه	۷۰۸,۹۹٦۵۰۸۲	۱۳۳	
۱۲	غورک	چنار	دريیمه	۱۷۳۳,۱۵۲۷۷۷	۵۰	
۱۳	ریګ	چهل دختران	دريیمه	۱۳۸۱۹,۰۷۱۰۵	۳۳	
۱۴	نیش	دینارخېل	دريیمه	۱۳۴۳,۹۱۷۱۳۸	۵۱	
۱۵	میانشین	شیخان	دريیمه	۹۸۵,۱۹۸۱۰۸۱	۵۸	
۱٦	ډنډ(موقت)		دريیمه			
۱۷	تخته پل(موقت)		دريیمه			

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه

[1]. *Antoni Lacinai. (n.d.). 51 Body Language Gestures. ....www.lacinai.se .*

[2]. *Body language. (2019). Wikipedia, the free encyclopedia.*

[3]. *Gestures your body speaks (vol. 201). (2011). Toastmasters international.*

[4]. *Givens, D. B. (2002). The nonverbal dictionary of gestures, signs & body language cues. Washington: Spokane, Nonverbal Studies Press.*

[5]. *Noaimi, D. H. (2019). The Body Language. University of Bahrain: Vice President of Community .*

[6]. *ÖZÜORÇUN, F. (2013). The importance of body language. European university of lefke .*

[7]. *Patel, D. S. (2014). Body Language: An Effective Communication Tool. Gujarat India: IUP Journal of English Studies .*

[8]. *Pease, A. &. (2004). The Definitive Book of Body Language. Australia: Pease International.*

(www.peaseinternational.com)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library